

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 011241
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות
חלק שני – לשון – 50 נקודות
פרק א: שם המספר
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

שאלה 1

הטענה המרכזית: למוזיקה יש שימושים רבים מאוד בעבור הפרט והחברה גם יחד, ולכן היא חשובה לרוב האנשים בכל התרבויות במשך אלפי שנים (אף שאין לה תכלית הישרדותית).

שאלה 2

א. דמיון

ב. "לרוב שימושי המוזיקה בחברות שבטיות יש בימינו מקבילות שלבשו כסות אחרת: המנונים לאומיים, שירים שהם 'הפסקול של המדינה', שירה משותפת במשחקי כדורגל ושירה בהופעות ענק בפארק." (פסקה ו)

שאלה 3

(3)

שאלה 4

א. **המצב המצוי:** אף על פי שכולם מבינים את חשיבות המוזיקה, מערכת החינוך אינה משלבת אותה במידה מספקת. בגני הילדים רואים במוזיקה "העשרה" או "תוספת" בלבד ולא חלק מהותי מתוכנית הלימודים, וכך מחמיצים את ההזדמנות לטפח את יכולות הילדים ומעבירים להורים וילדים מסר שגוי על חשיבותה. **המצב הרצוי:** חינוך מוזיקלי בגני הילדים יהיה מקצוע חובה מפוקח: ישקיעו בהכשרת מורים מקצועיים למוזיקה המתמחים בגיל הרך ויקבעו להם תקן של עובדי הוראה, יפתחו ויטמיעו בגנים תוכניות לימוד מקצועיות ומבוססות מחקר, ויפקחו על הפעילויות המוזיקליות כדי להבטיח את איכותן.

ב. הוכחה ממאמר 1: התיאום שבו מתבצעת המוזיקה יוצר בין אנשים – גם בקבוצה גדולה ובלי קשר עין או מגע – תחושת חיבור ושייכות, ששום פעילות אחרת אינה יכולה ליצור (פסקה ז).
או – הוכחה ממאמר 2: בהופעות חיות התיאום שיוצר המקצב המשותף משפיע על מידת הנדיבות של האנשים זה כלפי זה: אף שאנשים מסתירים את הבמה, כולם שמחים ומחייכים זה לזה, שרים ורוקדים יחד (פסקות ח, י).

שאלה 5

א. להציג טענות המבוססות על מידע מהימן

ב. למתוח ביקורת ולהשפיע על מקבלי ההחלטות

שאלה 6 – סקירה לדוגמה

השפעתה של המוזיקה על הנפש ועל החברה

המוזיקה מלווה את בני האדם מאז ומעולם, ובכל תרבות יש לה ביטוי כלשהו (גרנות, 2022). מחקרים מראים כי השפעתה ניכרת הן בעולמו הפנימי של היחיד הן ביחסים שבין בני האדם.

ראשית, המוזיקה משפיעה על נפש האדם. היא מעוררת זיכרונות, דימויים ואסוציאציות, ובעזרתה אנשים מעצימים רגש מסוים או משנים מצב רוח שלילי לחיובי (גרנות, 2022). להשפעה זו יש גם ביטוי גופני: האזנה למוזיקה מורידה את רמת הקורטיזול, ההורמון הקשור במתח נפשי (גרנות, 2022). השפעה חזקה במיוחד יש למוזיקה חיה, שכן היא מגבירה את הפעילות באזורי המוח האחראים לעיבוד רגשות ולוויסותם (יניב, 2024). שנית, המוזיקה משפיעה על החברה. מאז ימי השבטים היא תורמת לגיבוש הקהילה (יניב, 2024), וגם כיום, בהמנונים לאומיים או בשירה משותפת במגרשי הכדורגל, היא יוצרת תחושת חיבור ושייכות בזכות התיאום שבין המשתתפים (גרנות, 2022). זאת ועוד, נמצא כי תיפוף משותף בקצב מתואם מגביר את הנכונות לעזור לזולת (יניב, 2024).

המוזיקה, אם כן, איננה בידור בלבד: היא מסייעת לאדם לווסת את רגשותיו ומחזקת את הקשרים בין בני האדם.

ביבליוגרפיה

גרנות, ר' (יולי, 2022). סוד קסמה של המוזיקה. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע. אוחר מ־davidson.org.il.

יניב, ע' (יוני, 2024). המוזיקה של המוח. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע. אוחר מ־davidson.org.il.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

שאלה 7

- בשנת אלפיים ושלוש עשרה
- שמונים ושניים אחוזים
- ארבעים ושבע פעמים
- ארבע הזכיות
- למקום האחד עשר
- בשבעה עשר במאי
- שיר מספר תשע
- פי שניים
- מאה עשרים וחמש נקודות
- שבעה עשר אלף הודעות

שאלה 8

- א. (1) משפט פשוט: המוזיקה אינה משפיעה על אורך החיים או על המשכיות המין האנושי.
(2) משפט איחוי (מאוחד/מחובר): [החינוך המוזיקלי אינו עומד בראש סדר העדיפויות של מערכת החינוך], איבר א [וכך מועבר להורים ולילדים] מסר שגוי בנוגע לחשיבותו. [איבר ב התפקיד המשותף לחלקים הכוללים: מושא
ב. אם נשקיע בחינוך מוזיקלי מגיל צעיר, נטפח דור של אזרחים יצירתיים.

שאלה 9

- א. • פסוקית נושא
• ויתור / ניגוד / הסתייגות
ב. • מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.
• הבעת ספק
ג. כאשר נולד בננו הראשון, התמלא הבית בשירי ילדים.
ד. בגלל חשיבותה – תיאור; של המוזיקה – לוואי; היא – נושא; נלמדת – נושא; מגיל – תיאור; צעיר – לוואי.

שאלה 10

- א. • המוזיקאים מצהירים [שהמוזיקה חשובה מאוד בחייהם]. פסוקית מושא
• לדברי המוזיקאים, המוזיקה חשובה מאוד בחייהם. (אפשר גם: "על פי המוזיקאים / על פי הצהרת המוזיקאים, ...")
• המוזיקאים מצהירים: "המוזיקה חשובה מאוד בחיינו".
ב. חובבי (מוזיקה) – שם עצם
(ו) מעריצים (של זמרים) – שם עצם
(אתם) מעריצים (להקה) – פועל
(נגנים) חובבים – שם תואר
ג. • בשאלתו של מיץ התפוזים: פועל
• בתשובתו של המלפפון: שם עצם

שאלה 11

- א. • התמורה: כגון נהיגה או הדחת כלים
 • הביטוי המכליל: פעולות (שגרה יום-יומיות)
 • התפקיד של הביטוי המכליל: לוואי
- ב. האזנה למוזיקה יכולה לשפר את מצב הרוח כי היא מורידה את רמות ההורמון קורטיזול, המזוהה עם מתח נפשי.
 (אפשר גם: "מפני ש / משום ש / כיוון ש..."; או: "מאחר שהמוזיקה מורידה את רמות ההורמון קורטיזול, המזוהה עם מתח נפשי, האזנה לה יכולה לשפר את מצב הרוח".)
- ג. (1) מושא
 (2) נושא
- ד. (1) הטענה [כי מבחינה הישרדותית המוזיקה היא חסרת תכלית] פסוקית לוואי הפתיעה אותנו.
 (2) מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית [כי טבעה הוא דינמי ומשתנה]. פסוקית סיבה (פסוקית תיאור סיבה)

שאלה 12

- א. (1) בשל מגפת הקורונה הוטלו הגבלות.
 (2) עקב ההגבלות נלקחה מן האנשים תחושת "היחוד".
 (3) בתקופת מגפת הקורונה הצליחה השירה המשותפת להחזיר לאנשים את תחושת "היחוד".
- ב. ד"ר לורה בראון, מומחית בהתפתחות ילדים, טוענת שילדים שלומדים מוזיקה מפעילים בו-בזמן את חוש השמיעה, את חוש הראייה ואת יכולת התנועה העדינה והגסה. לדבריה, למידה זו תורמת גם לשיפור הכישורים הלשוניים שלהם.

שאלה 13

הפועל	השורש	הבניין
להפחד	כ-ח-ד	נפעל
יחול	ח-ו-ל	קל (פעל)
מתוסף	ו-ס-ף (אפשר גם י-ס-ף)	התפעל
מונים	מ-נ-י	קל (פעל)
מאוררים	א-ו-ר-ר	פיעל
מוארים	א-ו-ר	הופעל
להודות	י-ד-י	הפעיל

שאלה 14

- א. (1) התרה – ת-ר-י; התרגלה – ר-ג-ל; הותרה – י-ת-ר.
 (2) התרה, הותרה (שניהם בבניין הפעיל)
 (3) התרגלה, הותרה (שניהם עבר, נסתר – היא)

- ב. (1) פועל
 (2) שם עצם

ג.		חלק הדיבור	המשקל
	מנגינה קליטה	שם תואר	קטיל
	הקליטה של האינטרנט	שם עצם	קטילה

שאלה 15

- א. (1) ריקודים, ליווי, ערבוב
 (2) קטול
 (3) פיעל
 (4) שמות פעולה

- ב. (1) חֶבְרָתִי, מוֹזִיקָלִי
 (2) קדום – קל; מתקדמת – התפעל; מגבילת – הופעל; מרגשים – פיעל
 (3) חדשים – קטל

שאלה 16

- א. (1) ש-י-ר
 (2) • פְּמוֹנָאִית – הבסיס: פִּזְמוֹן, משקל הבסיס: קְטֹלוֹן.
 מְמוֹרָאִית – הבסיס: מְמוֹר, משקל הבסיס: מְקֹטוֹל.
 • הצורן יֵאֵי – בעל מקצוע / עיסוק.
 הצורן יֵית (ית) – נקבה.

- ב. נְגָנִים, זְמָרִים (קטל)
 מְלַחֲנִים, מוֹרִים (מְקַטֵּל – בינוני הפעיל)
 מְחַנְכִּים, מְעַבְדִּים (מְקַטֵּל – בינוני פיעל)

- ג. (1) חֲלִילָן
 (2) בשני השמות "צ'לן" ו"מוזיקאי" הבסיס הוא לועזי (צ'לו, מוזיקה), ואילו בשם "חלילן" הבסיס הוא עברי (חליל).

שאלה 17

- א. 1. (ח-ו-ל) מחולֶּלֶת
2. (א-ת-ג-ר) מאַתְּגֶרֶת
3. (ש-ל-ב) מְשַׁלֶּבֶת / מְשַׁתְּלֶבֶת
4. (ש-נ-י) (ו)מְשַׁנֶּה
5. (פ-ו-ק) (ו)מְפִיקִים
6. (א-פ-ש-ר) מְאַפְּשֵׁרִים
7. (ח-ק-י) לְחַקוֹת / מְחַקִּים
8. (ס-פ-ק) מְסַפִּיקוֹת
9. (י-צ-ר) (ו)נוֹצֵר / (ו)יֹצֵר
10. (ש-ו-י) (ש)מְשׁוּיִם / (ש)הַשְׁוּי / (ש)יִשְׁוּוּ / (ש)מְשַׁוֶּה / (ש)הַשְׁוֶה / (ש)יִשְׁוֶה

- ב. 1. (כ-נ-י) כְּנוּי
2. (ג-ו-ן) מְגוֹן
3. (א-פ-י-ן) (ה)מְאַפְּיָנִים / (ה)אֲפִיּוּנִים
4. (ש-מ-ש) שְׁמוּשׁ / שְׁמוּשִׁים
5. (ק-צ-ב) (ב)מְקַצְבִּים
6. (מ-ס-ר) מְסַרֶּת (מסורת)

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon